

NEKOLIKO GLAGOLJSKIH ZAPISA IZ VIŽINADE

Dražen VLAHOV
Državni arhiv u Pazinu
Pazin, V. Nazora 3

UDK 003.349 (497.5-2 Vižinada) »1583/1665«
Stručni rad
Primljeno 24. svibnja 1996.

U ovom prilogu autor donosi nekoliko transliteriranih glagoljskih zapisa iz »Knjige Bratovštine Sv. Antona (cca 1583 - cca 1665)« iz Župnog ureda u Vižinadi. Nakon što je naveo osnovna zapažanja o knjizi, autor objašnjava na koji je način izvršio prijepis iz glagoljskog u latiničko pismo, a potom donosi transliterirane zapise poredane kronološki i označene tekućim rednim brojem od 1. do 8. s naznakom stranice na kojoj se zapis nalazi u izvorniku.

U zaključnom dijelu upozorava na činjenicu da, premda je Istra bila jedno od glavnih središta glagoljske pismenosti u Hrvatskoj, gdje su nastali ili bili u uporabi brojni, iznimno vrijedni glagoljski tekstovi, danas u Istarskom arhivu, zbog raznih povijesnih okolnosti, ne postoji ni jedan opsežniji i vrijedniji glagoljski rukopis.

UVODNA NAPOMENA

Godine 1974. u sklopu akcije popisivanja arhivalija pohranjenih u župnim uredima na području djelovanja Historijskog arhiva u Pazinu, arhivist Jakov Jelinčić i župnik Ivan Grah, biskupski delegat za arhive, popisali su i arhivsko gradivo u Župnom uredu u Vižinadi. U inventaru koji su izradili za potrebe Arhiva pod br. 10.311 upisana je *Knjiga Bratovštine Sv. Antona (cca 1583 - cca 1665)*. Uz knjigu nalazi se napomena: *Na str. 166, 167, 168 i 169 glagoljica.*¹

Na glagoljske zapise u istoj knjizi upozorio je i Vjekoslav Štoković u radu *Poreč i Poreština u jednom izvještaju iz 1579/80 godine.*²

1 Primjerak inventara čuva se u čitaonici Povijesnog arhiva u Pazinu.

2 *Porečki zbornik*, 2, 1978. Iz bilješke br. 34 na str. 139: *U nekim bratovštinskim knjigama (npr. sv. Antuna iz XVI st) mogu se naći upisi glagoljicom, dade se naslutiti mogućnost postojanja glagoljskih zapisa i u još ponekoj od bratovštinskih knjiga iz Župnog ureda u Vižinadi. Zbog činjenice da se mr. Štoković posebno bavi izučavanjem bratovština u Istri, skloni smo vjerovati, dok se ne utvrdi suprotno, da je gornja tvrdnja rezultat njegova osobnog istraživanja, utoliko prije što se iz zapisa koje u ovom prilogu donosimo vidi da je postojala obveza davanja za svako leto i va veki, a da je u spomenutoj knjizi sačuvano samo nekoliko zapisa. Trebalo bi pregledati knjigu pod signaturom 10.30 (1577.-1641.) iste bratovštine u Župnom uredu u Vižinadi.*

Ljubaznošću župnika iz Vižinade, gospodina Alojzija Bafa, početkom travnja 1994. omogućen nam je uvid u spomenutu knjigu. Istom zgodom napravili smo fotokopije spomenutih glagoljskih zapisa za dopunu Zbirke kopija glagoljskih zapisa u Povijesnom arhivu u Pazinu.

ZAPAŽANJA O KNJIZI

Neposredno nakon letimičnog pregleda knjige izradili smo zabilješku sljedećeg sadržaja:

- *Knjiga f. 197, form. 15,5 x 20,5 cm, kancelarijski uvez od više sveščića koji su prvobitno, vjerojatno, bili volantni listovi, nema korica.*

- *Nakon uveza u knjigu izvršena je folijacija listova arapskim brojkama koja teče od 1 do 197.*

- *Knjiga sadrži izdatke i primitke bratovštine, a ima i notarskih instrumenata. Pisana je uglavnom latinicom, jezik talijanski. Glagoljski zapisi nalaze se na f. 166v, 167r, 167v i 168r.*

- *Listovi od f. 78 do f. 138 nedostaju. S obzirom da svaki sveščić ima cca 20 f. može se zaključiti da su naknadno otrgnuta 3 sveščića.³*

- *Trebalo bi pozornije pregledati sadržaj župnog arhiva jer postoji mogućnost da su otrgnuti dijelovi knjige negdje zagubljeni.*

- *Zapisi ne teku kronološkim redom. U sveščiću 1. nalaze se godišta 1583-1588. Sveščić 2. započinje godištem 1689. a zadnji je upis iz godine 1636. U njemu se nalaze i zapisi iz 1627, 1633, 1632... Sadrži i prijepise instrumenata (copie). Sveščić 3. započinje godinom 1634, zadnji upis je iz godine 1710. Sveščić 4. započinje godištem 1712. Sveščići 5.-7. nedostaju. U sveščiću 8. prvi zapis je iz 1741. godine, a zatim slijede razna godišta kao npr. 1631. (f.155/6), 1729. (f. 152)... U sveščiću 9. prvi zapis je datiran 1636. godinom, a potom slijede godišta: 1636, 1635, 1631, 1635, 1631, pa glagoljski zapisi, zatim godišta 1629. (5), 1631, 1629, 1628, 1633. (2), 1636, 1620. (2), 1624. U sveščiću 10. prvi zapis je iz 1618. godine, a potom slijede godišta: 1621. (2), 1623, 1626. (3), 1628, 1626. (2), 1627, 1631. (4), 1616, 1619, 1582. (3), 1589.⁴*

- *U knjizi ima dosta neispisanih listova kao npr. : f. 69-76, f. 139-147r, f. 150v-152r, f. 158r-159r, f. 160r-162r.*

- *Knjiga sadrži upise od 1582./1741. godine.*

³ Ako smo dobro zapazili, na hrptu knjige sačuvana je uzica kojom su bili ušiveni u knjigu pa bi se na temelju toga, kao i pozornijim pregledom kožnih krpica, moglo točno utvrditi koliko svežnjica nedostaje i provjeriti naša zapažanja.

⁴ To govori u prilog našoj pretpostavki da su zapisi u početku vođeni na slobodnim listovima. Time ne mislimo tvrditi da upisi nisu unošeni i nakon uveza, štoviše, mišljenja smo da su brojni zapisi uneseni upravo poslije toga koristeći slobodan prostor u knjizi.

O TRANSLITERACIJI GLAGOLJSKIH ZAPISA

Napomenuli smo da je uvez knjige kancelarijski, te da su upisi prvobitno vršeni najvjerojatnije na volantnim listovima. To smo zaključili na temelju činjenice što zapisi nemaju kronološki, a nismo uočili ni tematski red. Glagoljske zapise koje ovdje donosimo u transliteriranom tekstu poredali smo kronološki i označili ih rednim brojevima od 1. do 8., s tim da smo uz redni broj zapisa u zagradi stavili naznaku za stranicu (f) na kojoj se nalazi u knjizi.

Prije nego što damo transliterirani tekst zapisa potrebno je napomenuti da smo kod transliteracije prenosili red za red i slovo za slovo kako bismo osigurali što vjerniju reprodukciju rukopisa. Tako smo postupili i kod brojnih vrijednosti s tim što smo u zagradi, radi lakšeg čitanja dodali i vrijednost iskazanu arapskim brojevima. Glagoljsko slovo »šta« (Ш) reproduciramo uvijek kao »ć«, jer ga jedino u tom značenju i nalazimo. Slovo »jat« (А) prenosimo kao »ê«. Slovo »đerv« (ѠѠ) nalazimo samo u funkciji glasa »j« pa ga tako i prenosimo. Glagoljsko slovo »ju« (Ю) prenosimo kao masno pisano »ju« i tako ga grafički razlikujemo od glagoljskog skupa j + u (Ѡ+Ю). Glagoljsko slovo »dzelo« (Ѧ) nalazimo samo u brojnoj vrijednosti (8) i bilježimo ga kao »3«. Isto tako smo postupili kod bilježenja glagoljskog »iže« (ѠѠ) sa znakom »Ī«.

Od skraćenica u tekstu nalazimo samo: S(vetoga), S(veti), S(vet)omu, S(veta) M(arija), l(ibre). One su u zapisima označene »titlom«, dok ih u prijepisu razrješavamo dopunom u zagradi (). Ligature u tekstu nismo posebno naznačavali. Na njih skrećemo pozornost neposredno iza svakog zapisa, gdje donosimo i neke zanimljivije naznake o grafijskim osobinama dotičnog zapisa s obzirom da su zapise bilježile različite osobe. U napomenama posebno skrećemo pozornost na uporabu »glagoljskog« i »pojednostajenog« slova »u«, odnosno »uspravnog« i »ležećeg« slova »i«. Pojednostavljeno »u«, koje je karakteristično za bosančicu u Bosni i Dalmaciji, u našim zapisima nalazimo jedino u nizu s ostalim slovima, a nigdje izdignuto iznad drugih slova, kao što je to slučaj kod nekih drugih rukopisa iz istog vremenskog razdoblja. Brojne vrijednosti također su označene »titlom« ili točkom ispred i iza odgovarajućeg znaka (ne uvijek). Što se tiče interpukcije koju zapisivači koriste sasvim slobodno, tj. nesustavno mi smo mjestimično radi lakšeg čitanja stavili točku, odnosno zarez. Na kraju retka, kada se dio riječi prenosi u novi redak, stavili smo crticu (-) kao znak rastavljanja. Riječi koje, zbog izbledjele ili razlivenne tinte, nismo sa sigurnošću mogli pročitati stavili smo u zaporke < >.

Svi zapisi pisani su na papiru, glagoljskim kurzivom.

TRANSLITERACIJA ZAPISA

1. (f. 167r)

.Č.H.I.Z. (= 1629) Ê vardian fra **Jurai**
Cukrović priah od Frane Menigo
va almiam od bratje S(vetoga) Atona
l(ibre) .V. (= 3) a to za live koima plaća
< dati > bratja S(vetoga) Antona. Ê var-
dian više rečeni.

Ligature: vertikalne: f + r (Slovo »f« piše poput velikog latiničkog slova »E« s tim što gornju i donju horizontalu produžuje na obe strane a umjesto srednje stavlja pojačane točke s lijeve i desne strane vertikale. Slovo »r« povezuje bilo s gornjom horizontalom ili središnjim dijelom slova »f«), p + r, g + o, b + r, k + o, te neadekvatne horizontalne: c + u, n + a.

Slovo »i« piše uspravno.

Slovo »u« je pojednostavljeno.

2. (f. 167r)

.Č.H.J.D. (= 1635) miseca avrila na dan .DĪ. (= 15)
Ê vrdian fra **Jurai Cukar*** priah za laš
ki plaća S(veti) Anton od starešine Ivana
Kmeta l(ibre) .V. (= 3). Ê vardian više
rečeni pisah.

Ligature: vertikalne: f + r (formira je tako da gornji dio vertikalne haste produžuje u blagom luku udesno - / . Vidi napomenu uz zapis br. 1), p + r, t + o.

Slovo »iže« upotrebljava u funkciji broja 10.

Slovo »u« je pojednostavljeno.

* Cukrović.

3. (f. 166v)

.Č.H.J.Ž. (= 1637) na .3. (= 8) marca
Ê vardiên fra Luka Meزالin
priêh od Mišer Frane Karištie
libre .V. (= 3) ča plaća za ulive
S(vetoga) Antona svako lito oto
poimamo. Ê vardiên više
rečeni priêh za leto više
rečeno.

Ligature: vertikalne: f + r, p + r, t + o (izdignuta i spuštена).

Slovo »dzelo« upotrebljava u funkciji broja 8.

Slovo »i« piše uspravno.

Slovo »u« piše u oba oblika (glagoljsko i pojednostavljeno).

4. (f. 166v)

.Č.H.J.3. (= 1638) na .I.3. (= 28) marča

Ê vrdian fra Luka Meزالin vrdiën S(vetoga) Božega

Pola priëh od Mršer Jive Gebelina

libre .V. (= 3) ke plati za live, ki plaća

S(veti) Anton svako lito.

Ligature: vertikalne: v + r, t + o, p + r, p + o.

Slovo »dzelo« upotrebljava samo u funkciji broja 8.

5. (f. 166v)

.Č.H.K. (= 1640) miseca maië na .V. (= 3)* Ê vardiën S(vete) M(arije) z Božo-

ga Pola priëh od Brne (*Mužinića*) Pohusta**, starešine

Svetoga Antona libre .V. (= 3) a to za live ke pla-

ća svako lito.

Ligature: vertikalne: p + o, o + d, b + r, t + o. Zanimljiva je neadekvatna horizontalna ligatura i + JA + h koju formira tako da slovo »jat« prislanja na slovo »i« koje mu prethodi, a zatim preko njega upisuje slovo »h« povezujući ga s gornjim okom slova »i«.

Slovo »i« piše ležeće i uspravno.

Slovo »u« je »glagoljsko«.

* Tekst označen kurzivom dopisan je iznad odgovarajućeg teksta.

** Riječ »Pohusta« dopisana je iznad precrtane riječi »Mužinića«.

6. (f. 167v)

.Č.H.K.Z. (= 1649) na .I.3. (= 28) febrara Ê fra Jurai Bacić vardian*

prih o Botula Juretića

za livel ki palaća

sako leto S(vet)omu Antonu

l(libre) .V. (= 3), a to za lito pazano ča o Božiću.**

Ligature: vertikalne: p + r, t + o, n + o (izdignuta i spuštена).

Upotrebljava samo pojednostavljeno »u«.

Slovo »i« je ležeće (kao položeno izduženo latiničko slovo »s«).

* Rijeci pisane kurzivom u izvorniku su dopisane manjim slovima iznad teksta.

** Tekst pisan kurzivom u izvorniku je pisan manjim slovima, kao i gore. U tom tekstu slovo »i« pisano je uspravno za razliku od ostalog teksta gdje je pisano kao »ležeće«. Nismo sasvim sigurni je li tekst dopisala druga osoba ili su razlike između osnovnog i dopisanog teksta posljedica toga što je osnovni tekst pisan s jednim (istrošenim) a onaj dopisani s drugim (novim) perom.

U osnovnom tekstu naglašene su vertikale, a »oka« slova izrazito su četvrtasta, pa ga ne možemo pouzdano pripisati ni jednom od autora ostalih zapisa.

7. (f. 167v)

.Č.H.L. (= 1650) Ê fra Stipan Stuparić,
vardiën svete Marie z Božega
Pola činim regver < Andraićimu >
da priêh l(ibre) .V. (= 3) ke plaća Bratê
Svetoga Antona va veki.

Ligature: vertikalne: p + r, b + r i horizontalna e + k' (što podsjeća na latiničko veliko slovo »R«).

Slovo »i« piše ležeće.

Pojednostavljeno »u« ne upotrebljava.

Slovo »k« piše s izrazito naglašenim koljenom pa podsjeća na latiničko veliko slovo »R« bez vertikale.

8. (f. 168r)

.Č.H.L.A. (= 1651) miseca envara na .Z. (= 9)
Ê gvardiën fra Jurai Bracić
priêh od Grže Maštelića stare-
šine Svetoga/a/ Antuna za livel
ki plaća l(ibre) .V. (= 3) va veki.

Ispisan rukopis u kojem se ističu slova »r« i »a« s oblikom svojih vertikalala. Kod slova »r« vertikalala se u širokom luku udesno izdiže daleko iznad ostalih slova a potom u oštroum luku savija prema dolje i ulijevo do visine ostalih slova (ŕ). Kod slova »a« središnja vertikalala, koja ne prelazi četvrtu liniju, savija se u blagom luku i spaja s lijevom vertikalalom (A) ili s prethodnim slovom te ponegdje u kombinaciji sa slovom »b« formira ligaturu b + r + a (br̄a). Slovo »k« ističe se svojim dubokim koljenom (Ʒ).

Ligature: vertikalne p + r, b + r i horizontalna b + a.

Slovo »u« je »glagoljsko«.

Slovo »i« piše ležeće.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Istra je nesumnjivo jedno od glavnih središta glagoljske pismenosti u Hrvatskoj. Na njenom području nastali su, ili su bili u uporabi, brojni glagoljski rukopisi koji su tijekom vremena nestali, zagubljeni ili odneseni. Koliko je danas poznato, mnogi od njih čuvaju se u poznatim svjetskim knjižnicama i arhivima.⁵ Za neke od njih čak se ne zna ni vrijeme ni način na koji su iznijeti iz Istre. Sigurno je, međutim, da je sredinom devetnaestog stoljeća, kada je u Europi naglo porastao interes za povijesne znanosti, započelo sustavno prikupljanje i odnošenje istarskih arhivalija, a među njima i liturgijskih i neliturgijskih glagoljskih rukopisa. Taj proces nastavljen je i u dvadesetom stoljeću. Koliko nam je poznato, posljednji glagoljski rukopisi odneseni su iz Istre neposredno poslije oslobođenja 1945.⁶

Slijedom tih povijesnih zbivanja imamo za posljednicu činjenicu da danas u Istarskom arhivu nemamo ni jedan vrjedniji glagoljski rukopis. Svjesni te situacije djelatnici Arhiva opredijelili su se za evidentiranje svih, pa i najmanjih glagoljskih zapisa do kojih dođu bilo tijekom sređivanja fondova pohranjenih u Arhivu ili evidentiranja arhivalija izvan Arhiva. Rezultati tog dugotrajnog i nadasve mukotrpnog i odgovornog posla, koji odgovaraju kadrovskim i materijalnim mogućnostima Arhiva, nesumnjivo upućuju da bi tom poslu trebalo pristupiti daleko sustavnije.

Da bismo skrenuli pozornost šire javnosti, u prvom redu u Istri, na vrijednost istarske glagoljske kulturne baštine, godine 1992. pokrenuli smo u sklopu serije Po-

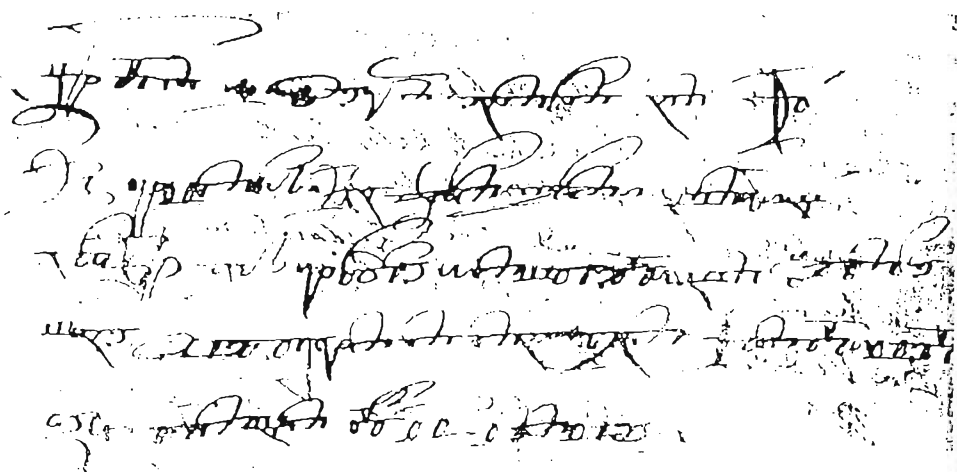
⁵ Navodimo samo neke od njih, one koji se ističu svojim iluminacijama a nastali su u Istri ili su tu bili u uporabi već u 15. stoljeću. U bečkoj Nacionalnoj knjižnici čuvaju se: **Misal kneza Novaka**, napisan 1368. u Krbavi, ali je već 1405. kupljen za župu u Nugli (kraj Roča u Istri); **Ročki misal** (cca 1421.); **Brevijar Vida Omišljanina** (1396.) napisan za grad Roč u Istri; **Kvadriga Ročanina Šimuna Grebla** (1493.); **Fraščićeve psaltir**, napisao ga je pop Petar Fraščić u Lindaru 1463. godine. U Kraljevskoj knjižnici u Kopenhagenu čuva se tzv. **Kopenhagenski misal**. Napisan je u 15. st. za potrebe župe u Nugli. Od kraja 15. st. bio je u uporabi u Roču. U Kopenhagen je prenesen iz Beča 1839. godine. U Narodnoj i univerzitetskoj knjižnici u Ljubljani čuvaju se: **Beramski brevijar** (NUK, 161), napisan sredinom 15. stoljeća, a sigurno od 1444. u uporabi u Istri; **Beramski misal** (NUK, 162), napisao ga je Bartol iz Krbave oko 1425. za potrebe župe u Bermu; **Beramski brevijar** (NUK, 163), napisan sredinom 15. stoljeća u Istri i dugo vremena bio u uporabi u Bermu. U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu čuva se **Humski brevijar**, nastao u 15. st. U Nacionalnoj knjižnici u Parizu čuvaju se dva glagoljska kodeksa. Smatra se da je u pisanju jednog od njih sudjelovao i pop Nikola iz Lindara. U HAZU u Zagrebu čuva se **Bribirski misal**, napisan u 15. st. negdje u Istri, a od 16. st. je u uporabi u Bribiru; **Dragučki brevijar**, napisan 1407. godine (vjerojatno u Krbavi) ali je već u 15. st. bio u uporabi u Humu i Draguču. Za ostale podatke o glagoljskim rukopisima iz Istre u Arhivu HAZU vidi: Vjekoslav ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije*, knj. I i II, Zagreb 1969. i 1970.

⁶ Ovdje u prvom redu mislimo na Istarski razvod (momjanski primjerak) i Notarski protokol popa Andreje Matkovića iz Draguča, koliko nam je poznato jedini dosad evidentiran i sačuvan notarski protokol iz Istre. Pronašao ga je 1950. u Državnom arhivu u Rijeci, kamo je dospio zajedno s fondom Provincijskog arhiva u Puli, Vjekoslav Štefanić i publicirao u radu *Glagoljski notarski protokol iz Draguča u Istri*, Radovi Staroslavenskog instituta, knj. I, Zagreb 1952. Oba se rukopisa još uvijek čuvaju u Povijesnom arhivu u Rijeci, premda su, zajedno s ostalim istarskim arhivalijama trebali biti predani Povijesnom arhivu u Pazinu, prema zaključku Arhivskog savjeta Hrvatske br. 01-46/25-16 od 2. lipnja 1986. točka tri (3). Ovdje treba svakako napomenuti da je dr. Hauptman, prigodom svog obilaska Istre godine 1946., u Golgorici, među arhivalijama obitelji De Franceschi, pronašao dvije knjige iz Huma - matičnu i bratovštinsku, iz sredine XVII. stoljeća. Obiteljski fond De Franceschi čuva se u Povijesnom arhivu u Rijeci.

sebnih izdanja Povijesnog arhiva u Pazinu podseriju *Glagoljski rukopisi*.⁷ U istoj namjeri odlučili smo se da započnemo s povremenim publiciranjem u arhivskim i srodnim časopisima manjih, kraćih zapisa, ne čekajući vrijeme kada će biti moguće njihovo objavljivanje u cijelosti.

Neposredan povod da smo za ovu zgodu odabrali nekoliko zapisa iz Vižinade (kod Poreča u Istri) bio je rad dr. Dragutina Nežića, porečko-puljskog biskupa u miru: *O samostanima franjevaca trećoredaca - glagoljaša u Istri*⁸ iz kojega se jasno razabire da zbog nedostatka arhivskih vrela nismo u mogućnosti detaljnije sagledati djelatnost čak ni tako značajne ustanove kao što je bio Samostan kod Majke Božje na Polju, jednog od rasadnika glagoljske pismenosti u Istri.

U pokušaju da zabilježi imena svih poznatih mu franjevaca koji su djelovali: u tom samostanu, dr. Nežić morao se zadovoljiti navođenjem uglavnom onih čije je djelovanje neposredno prethodilo odluci o ukidanju samostana 1806. godine. Objavljivanjem ovih zapisa toj grupi franjevaca možemo priključiti: fra Jurja Cukrovića (1629./1632.), fra Luku Mezalina (1637., 1638./1640.), fra Jurja Bacića (1649.), fra Stipana Stuparića (1650.) i fra Jurja Bracića (1651.). Nadamo se da smo ovim radom dodali jedan vrijedan kamenčić u bogat mozaik povijesti glagoljaša trećoredaca s Božjeg Polja u Istri, uz činjenicu da publiciranje svakog pa i najmanjeg glagoljskog zapisa pridonosi potpunijem sagledavanju glagoljske pismenosti uopće.

f. 168r

7 Godine 1992. objavljena je knj. 1: Anđelko BADURINA, *Boljunski glagoljski rukopisi*.

8 *Istarska danica* 1993., Pazin.

Handwritten text in Glagolitic script, consisting of several lines of dense, cursive characters.

Second block of handwritten text in Glagolitic script, continuing the dense cursive style.

Third block of handwritten text in Glagolitic script, showing similar cursive handwriting.

164
In nomine domini Amen
Ego Johannes de ...
...
...
...
...

In nomine domini Amen
Ego Johannes de ...
...
...
...
...

1629 Ad 29 gmbre
fremo veleno k anihel. m. huti. lotti l'ad m. n. is
fratine d' hico p' Maria Estada. delli l'iori de
putad fujan sind Crannu, Maria huan. d. ca
altri

La Battia Saboto et trouato an. h. d. n. r. is
1670
fremo veleno k anihel. m. huti. lotti l'ad m. n. is
fratine d' hico p' Maria Estada. delli l'iori de
putad fujan sind Crannu, Maria huan. d. ca
altri

1671
fremo veleno k anihel. m. huti. lotti l'ad m. n. is
fratine d' hico p' Maria Estada. delli l'iori de
putad fujan sind Crannu, Maria huan. d. ca
altri

SUMMARY

SOME GLAGOLITIC RECORDS IN VIŽINADA

In this paper the Author presents some transliterated Glagolitic entries from the »Book of the Confraternity of St. Anton (c.1583 - c.1665)« kept in the Parish Office in Vižinada. After some introductory commentary on the book, the Author explains how he copied the entries in Latin characters, and he then presents the transliterated texts in chronological order and designated from 1 to 8, marking the page number in the original.

In the conclusion, he points out the fact that although Istria was one of the main centres of Glagolitic literacy in Croatia, and it was here that numerous and very important Glagolitic texts were written and used, not one extensive and valuable Glagolitic manuscript is kept today in the Historical Archive in Pazin, due to various historical circumstances.

Conscious of this, the collaborators of the Archive have started to register and periodically publish all, even the minute Glagolitic texts found during the classifying of collections stored in the Archive or during the recording of archival material in other institutions. They believe that the publication of every, even the most exiguous Glagolitic text or entry is a contribution to a complete understanding of Glagolitic literacy in general, and in particular in the territory of Istria. In the past, such monuments were also systematically and consciously destroyed.

RIASSUNTO

ALCUNE NOTE GLAGOLITICHE DI VIŽINADA

In questo allegato l'autore presenta alcune note glagolitiche traslitterate dal »Libro della Confraternita di S. Antonio (circa 1583 - circa 1665)«, dell'Ufficio parrocchiale di Vižinada. Dopo aver presentato alcune elementari osservazioni, l'autore spiega il modo in cui ha eseguito la trascrizione in caratteri latini, e successivamente presenta i testi traslitterati per ordine cronologico, e disposti progressivamente da 1 - 8, e con riferimento alla pagina dell'originale dove la nota si trova.

Nella parte conclusiva l'autore ribadisce il fatto che, benché l'Istria fosse stata uno dei principali centri del glagolitismo in Croazia, dove sono sorti e dove erano in uso numerosi ed importantissimi testi glagolitici, oggi nell'Archivio dell'Istria, a causa di varie circostanze storiche, non esiste alcun più ampio e importante manoscritto glagolitico.

I dipendenti dell'archivio consapevoli di tale fatto, hanno proceduto alla evidenziazione e alla periodica pubblicazione di tutte le note glagolitiche, anche di quelle minime, che dovessero rinvenire, sia nel corso dell'ordinamento dei fondi, sia nella evidenziazione della documentazione fuori archivio, partendo dalla supposizione che la pubblicazione di ogni annotazione glagolitica, anche di quella più minuscola, contribuisca alla più completa conoscenza del glagolitismo in genere, e di quello in Istria in particolare, dove le tracce dello stesso, in un determinato frangente storico, subirono una sistematica distruzione.